

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

04.06.2020 г. – Вариант № 1

МОДУЛ 1

Време за работа – 60 минути

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Бихейвиоризмът е цялостна концепция в психологията, която разчита на:

- А) наблюдение върху поведението на хората
- Б) анализ на човешкия геном
- В) описание на когнитивните структури при хората
- Г) разказ за историческия контекст

2. Кое от следните НЕ е защитен механизъм на Аз-а за намаляване на тревожността?

- А) отричане на реалността
- Б) сублимация
- В) регресия
- Г) гециалтпсихология

3. Какво е *афект*?

- А) самоосъзнаване чрез медитация
- Б) следствието от дадено действие
- В) краткотрайна и бурна емоция, която завладява напълно човека
- Г) психическа и физическа потребност за контрол над другите

4. Кои от изброените понятия НЕ са основни за хуманистичната психология?

- А) свобода, смисъл, творчество
- Б) стимул, реакция, награда
- В) приемане, избор, талант
- Г) грижа, емпатия, любов

5. Колберг свързва моралното развитие на личността преди всичко с промяна в:

- А) мотивацията на постъпките
- Б) степента на познание на правните норми
- В) социалния статус
- Г) степента на образование

6. Кой от следните процеси НЕ е характерен за паметта?

- А) запомняне
- Б) съхраняване
- В) възпроизвеждане
- Г) отвеждане

7. Кое от изброените понятия има най-голям обем?

- А) земя
- Б) атом
- В) река
- Г) вода

8. В коя от изброените двойки понятия са в отношение на подчиненост?

- А) болест и поликлиника
- Б) самолет и вертолет
- В) бързо и бавно
- Г) плодове и ябълки

9. Какво е съдението „Някои птици не могат да летят.“?

- А) общоутвърдително
- Б) общоотрицателно
- В) частноутвърдително
- Г) частноотрицателно

10. Кои от следните двойки съждения се намират в отношение на противоречивост?

- А) „Някои планети са газови гиганти.“ – „Някои планети не са газови гиганти.“
- Б) „Някои птици са бързи.“ – „Някои бозайници са високи.“
- В) „Всички се засмяха.“ – „Някои се засмяха.“
- Г) „Всички села имат реки.“ – „Някои села нямат реки.“

11. В кое от посочените съждения има изключваща дизюнкция?

- А) „Напротив, ако вече си решил, то трябва да ми кажеш!“
- Б) „Тя излезе на терасата и погледна нагоре.“
- В) „Или ще ходиш на концерт, или ще дойдеш с нас!“
- Г) „Съжалявам, трябва да избереш самостоятелно.“

12. Какво е следствието от закона за изключеното трето?

- А) При противоречащи си твърдения едното е истинно, а другото е задължително неистинно и се изключва възможността за трето истинно твърдение.
- Б) При противоречащи си твърдения едното е истинно, а другото понякога е неистинно и се изключва възможността за трето истинно твърдение.
- В) При противоречащи си твърдения и двете са неистинни и има възможност за трето истинно твърдение.
- Г) При противоречащи си твърдения всичко в света е неистинно.

13. Кое от следните понятия е централно за етиката?

- А) сетивност
- Б) етимология
- В) историчност
- Г) свободна воля

14. Посочете вярното твърдение:

- А) Категорическият императив допуска изключения.
- Б) Категорическият императив не допуска изключения.
- В) Преценката за това дали нещо е изключение от императива, се решава от съда.
- Г) Преценката за това дали нещо е изключение от императива, се решава от парламента.

15. Ригоризмът е обвързан същностно с понятието за:

- А) дълг
- Б) отмъщение
- В) ригидност
- Г) бихейвиоризъм

16. Автономия на волята означава, че:

- А) тя действа автоматично
- Б) тя действа независимо
- В) тя действа инстинктивно
- Г) тя е възпрепятствана да действа

17. Концепцията за *свободата като понасяне* се отнася за:

- А) утилитаризма
- Б) хедонизма
- В) волунтаризма
- Г) стоицизма

18. Коя философска школа смята, че щастието и блаженството са висша цел на човешкия живот?

- А) скептицизъм
- Б) стоицизъм
- В) евдемонизъм
- Г) херменевтика

19. Правото е:

- А) система от идеи за справедливост и доброта
- Б) система от задължения, които държавата налага, за да контролира ексцесиите
- В) система от норми, създадени от държавата, които регулират обществените отношения
- Г) система от норми, които дават възможност на обществото да заобикаля законите

20. В Република България парламентът НЯМА право:

- А) да избира министър-председател
- Б) да се саморазпуска
- В) да променя конституцията
- Г) да избира президента

21. Изпълнителната власт в Република България се осъществява от:

- А) Висшия съдебен съвет
- Б) Парламента
- В) Министерския съвет
- Г) Конституционния съд

22. По конституция България е:

- А) република с парламентарно управление
- Б) народно-демократична република
- В) република с пряка демокрация
- Г) парламентарна монархия

23. Кое твърдение за човешките права НЕ е вярно?

- А) Правата на човека са универсални.
- Б) Правата на човека са неотменими.
- В) Правата на човека са взаимосвързани.
- Г) Правата на човека са зависими от социалния статус.

24. Коя държава НЕ е член на Европейския съюз?

- А) Швейцария
- Б) България
- В) Кипър
- Г) Гърция

25. Философията на Новото време се заражда:

- А) през XXI век
- Б) през XVII век
- В) през Античността
- Г) през Средновековието

26. Какво означава понятието „рефлексия на Аз-а“ във философията?

- А) Човекът (Аз-ът) има много бързи рефлексии.
- Б) Аз-ът се самоотнася и самопознава.
- В) Човекът (Аз-ът) вижда отражението си в огледало.
- Г) Аз-ът се слива с природата.

27. Учението за битието се нарича:

- А) майевтика
- Б) онтология
- В) гносеология
- Г) аксиология

28. В основната на понятието „емпиризъм“ стои идеята за:

- А) опитно познание
- Б) свръхопитно познание
- В) онтология на божествеността
- Г) невъзможността за познание

29. Кое от изброените понятия НЕ е предмет на специален философски анализ?

- А) способността за разбиране
- Б) понятието за човешко право
- В) етическите казуси около генното инженерство
- Г) визуализацията на статистически данни

30. Кой от следните термини НЕ е наличен в Средновековната философия?

- А) благодат
- Б) справедливост
- В) еволюция
- Г) съвест

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

04.06.2020 г. – Вариант № 1

МОДУЛ 2

Време за работа – 60 минути

Отговорите на задачи от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. Как се нарича философската школа, която опитва да изведе възможността на човешкото познание от опита?

32. Тук трябва да изпълните две условия:

А. Първо образувайте импликация от следните две съждения:

1. „Плувам много бързо“
2. „Мога да стана спасител“

Б. След това напишете при какво условие тя ще бъде НЕИСТИННА.

33. Кои четири понятия от посочените са действителни и общопризнати човешки свободи и са формулирани правилно:

свобода от дискриминация, свобода за насилие над другите, свобода на вярата и религията, свобода на всепозволеността, свобода на мнение и информация, свобода за прераждане, свобода от робство, свобода от законите.

Запишете четирите права в свитъка за свободни отговори.

34. Прочетете внимателно твърдението: „Ако имам вродени идеи, то бих могъл да изградя цялото научно познание върху тяхната основа.“ В свитъка за свободни отговори сложете „да“ или „не“ срещу следните твърдения:

1. Това твърдение е отличителна характеристика за рационализма.
2. В твърдението има формално логическо противоречие.
3. Твърдението и съответните термини се появяват за първи път във философията през XX век.

Прочетете текста и изпълнете задачите към него (от 35. до 38. включително)

„Историята на човека започва с преминаването му от състояние на единство с природния свят към съзнанието, че самият той е създание, различно и отделно от заобикалящата го природа и хората наоколо. Дълго време обаче тази мисъл оставала твърде неясна за нашите предци. Индивидът продължавал да бъде много здраво свързан с природната и обществената среда, в която се е родил. И докато постепенно проумявал, че представлява нещо отделно, все още се е чувствал част от околния свят. Последователният процес на отделяне на човека от първичните му зависимости, процес, който бихме нарекли „индивидуализация“, като че ли достига върха си през периода от Реформацията до наши дни.

Същият процес откриваме и в живота на индивида. Детето се ражда, когато вече престава да бъде едно цяло с майка си, и се оформя в отделна от нея биологична същност. Въпреки че това обособяване е начало на пътя към самостоятелен човешки живот, детето доста дълго време остава във функционално единство с майка си.

[...] процесът на разширяващата се човешка свобода има същия диалектически характер, който установихме при формирането на личността. От една страна, укрепващи сила и цялостност, овладяване на природата, растящи възможности на разума и солидарност с другите хора. От друга страна, индивидуализирането означава все по-голяма изолация и несигурност, а оттук — увеличаващо се съмнение в собствената роля на индивида по отношение на Вселената, в **смисъла** на живота му и успоредно с всичко това — засилващо се чувство за собственото му безсилие и нищожност.

Ако процесът на развитие на човечеството беше хармоничен, ако беше подчинен на някакъв план, двете негови страни — укрепващата сила и задълбочаващата се индивидуалност, биха били балансирани безупречно. Всъщност обаче историята на човечеството е изпълнена с конфликти и борба. Всяка стъпка към по-голямо индивидуализиране е изправяла хората пред нови рискове. Прекъснатите първични връзки никога, не могат да се възстановят. [...] Има само едно възможно творческо решение на взаимоотношението между света и човека със собствена индивидуалност: активната му солидарност с всички хора и спонтанната му дейност, обичта и труда, които отново го приобщават към света, но не с първични връзки, а вече като свободна и независима личност.“

Ерих Фром, *Бягство от свободата*; II глава (1941 г.)

35. Как се нарича процесът по отделяне на човека от първичните му зависимости и кои са тези зависимости според текста?

36. В какво се състои разликата между биологично и функционално единство при индивида?

37. Какъв е диалектическият характер на процеса, при който се разширява човешката свобода?

38. Какво е решението според Ерих Фром на проблема за прекъснатите първични връзки?

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

04.06.2020 г. – Вариант № 1

МОДУЛ 3

Време за работа – 120 минути

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

1. „След като не са постигнали сила в подчинението на справедливостта, хората са направили така, че да е справедливо подчинението на силата.“

Блез Паскал, „Мисли“

2. „Моралът не се състои в суеверието, далеч не и в обредите. Той няма нищо общо с догмите. Винаги ще трябва да се повтаря, че всички догми са различни, но че моралът е един и същ у всички хора, които си служат с разум.“

Волтер, „Философски речник“

3. „Никъде измамата не е толкова лесна и близка, както в самопознанието, но и никъде, където то (самопознанието) е успешно, то не означава толкова много за битието на човека.“

Ханс-Георг Гадамер, „Истината в науките за духа“

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

04.06.2020 г. – ВАРИАНТ № 1

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

Въпрос	Отговор	Точки
1	А	1
2	Г	1
3	В	1
4	Б	1
5	А	1
6	Г	1
7	Б	1
8	Г	1
9	Г	1
10	Г	1
11	В	1
12	А	1
13	Г	1
14	Б	1
15	А	1
16	Б	1
17	Г	1
18	В	1
19	В	1
20	Г	1
21	В	1
22	А	1
23	Г	1
24	А	1
25	Б	1
26	Б	1
27	Б	1
28	А	1
29	Г	1
30	В	1

Задача 31 – 2 точки

Емпиризъм

Задача 32. – 4 точки

А) „Ако плувам много бързо, мога да стана спасител“.

Б) „Плувам много бързо, но не мога да стана спасител“ или „Антецедентът е истинен, но консеквентът е неистинен“ или „И – Н“

Задача 33. – 4 точки.

свобода от дискриминация

свобода на вярата и религията

свобода от робство

свобода на мнение и информация

Задача 34. – 6 точки

1. Да
2. Не
3. Не

Задача 35. - 3 точки

А. Процесът на отделяне на човека от първичните му зависимости се нарича индивидуализация.

Б. Тези зависимости са от природната, и от обществената среда, в която се е родил.

Задача 36. – 4 точки

При биологичното единство ембрионът е едно цяло с майка си, докато при функционалното единство детето е вече различна биологична същност, но пък доста дълго време остава зависимо от майка си.

Задача 37. – 6 точки

Има две страни. От една страна, се наблюдава сила и цялостност, овладяване на природата, растящи възможности на разума и солидарност с другите хора. От друга страна, индивидуализирането дава се по-голяма изолация и несигурност и засилващо се чувство за собственото му безсилие и нищожност.

Възможни са други и формулировки на отговора, но те задължително трябва да включват (а) двете страни; (б) разбиране, че двете страни са противопоставени; (в) коректно описани поне 1-2 характеристики на всяка от тях.

Задача 38. - 6 точки

Има само едно възможно творческо решение след прекъсването на първичните връзки. Това е активната солидарност на човека с всички останали хора и спонтанната му дейност, обичта и труда. Чрез тях той отново се приобщава към света, но не с първични връзки, а вече като свободна и независима личност..

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА ФИЛОСОФСКО ЕСЕ (35 точки)

- 1.** Ниво на разпознаване на философската проблематика (философските проблеми), заложена/и във фрагмента – до **5** точки;
- 2.** Ниво на философска осмисленост и интерпретация на проблемите – до **10** точки;
- 3.** Ниво на употреба и владееене на логическия и понятиен инструментариум при формулиране на позиция и излагане на аргументация в нейна подкрепа – до **10** точки;
- 4.** Степен на самостоятелност при тълкуването на проблема във фрагмента – до **7** точки;
- 5.** Ниво на езикова и стилистична култура – до **3** точки